

На основу члана 81. став 1. тачка 31. Статута Факултета и члана 19. Правилника о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Нишу, на електронској седници, одржаној 6. октобра 2021. године, након разматрања предлога Већа Центра за стране језике донело је одлуку о именовању рецензента за давање стручне оцене, број 324/1-10-01.

Имам особиту част да као један од именованих рецензента доставим Факултету извештај у наставку ради доношења одговарајуће одлуке.

**Рецензија рукописа др Тамаре Костић Пахноглу,
Даривање и чаробно средство у грчким и српским народним бајкама
Филозофски факултет, Ниш, 2021.**

Обим рукописа др. Тамаре Костић-Пахноглу, обухвата 117 страна компјутерског текста и има 7 поглавља, односно, 1. Увод, 2. Бајка и њен књижевни-историјски значај, 3. Грчке народне бајке, 4. Српске народне бајке, 5. Опис даривања, даривалаца и чаробних средстава у грчким и српским народним бајкама, 6. Чаробна средства: грчке и српске народне бајке и AaTh каталог, и 7. Закључак. На крају рукописа приложена су два прилога. Прилог 1, је кратак преглед историје проучавања грчких и српских бајки, а Прилог 2, је превод једног дела каталога о чаробним средствима према AaTh каталогу и носи наслов *Чаробни предмети – AaTh каталог 560-649*.

Аутор, у самом уводу констатује да «чаробно средство и даривање до данас нису у довољној мери обрађени, ни у српској ни у грчкој фолклористици» и изражава наду, да њена «студија може бити драгоцен допринос» у том погледу.

Др. Тамара Костић-Пахноглу ослања се на теорију Владимира Попа и Макса Литија о народним бајкама коју развија у другом поглављу. У истом поглављу она опширно се осврће на AaTh КАТАЛОГУ (AARNE – THOMPSON INDEX) и тврди да је циљ њеног рада био «да се, с обзиром на велики међународни значај и широку прихваћеност AaTh каталога, учини покушај утврђивања у којој мери се чаробна средства која се наводе у том каталогу поклапају са чаробним средствима која се јављају у српским и грчким бајкама»

У наредна два поглавља, односно у трећем и четвртном, следи један попис чаробних средстава и поступака даривања у српским односно у грчким народним бајкама.

Аутор у петом поглављу, бележи чаробна средства која се јављају у српским бајкама и констатује да они су «готово увек предмети једноставног облика». Затим бележи чаробна средства која се јављају у грчким бајкама. Исто тако, записују се дародавци у српским бајкама и констатује се да «дариваоци нису увек присутни, а када јесу, ређе него у бајкама остатка Европе припадају оностраном свету. Српске бајке су у највећој мери везане за живот људи на селу». Затим се бележу чаробна средства и врши се регистрација дариваоца који се јављају у грчким бајкама.

У шестом поглављу аутор се осврће на различита чаробна средства, према каталогу АТ, као што су прстен, магична кутија, магична фрула и др. и њихова својства која имају у српским и грчким бајкама. Такође бележи чаробна средства која се срећу у српским и грчким бајкама, односно чаробна средства која се срећу у српским, а нема их у грчким бајкама и обрнуто, чаробна средства која се срећу у грчким, а нема их у српским бајкама. Исто тако, бележи и чаробна средства којих нема ни у српским ни у грчким бајкама.

У кратким закључцима аутор констатирао је да се девет предмета појављују и у српским и у грчким бајкама, али не и у АТ каталогу, да «шест предмета из АТ каталога јавља се у српским бајкама, а у грчким не», да «три предмета из АТ каталога јавља се у грчким бајкама, а у српским не», да «чак 27 чаробних средстава из АТ каталога није нађено ни у српским ни у грчким бајкама», да «чак 36 чаробних средстава својствено је само српским бајкама, а нема их ни у грчким, ни у АТ каталогу. За грчке бајке карактеристично је 21 чаробно средство, које се не јавља ни у српским бајкама, ни у АТ каталогу».

Имајући у виду горенаведене констатације закључује да «разлика има много више него сличности», прихватајући аргуменат «Стида Томпсона да бајке Југоисточне Европе у каталогу нису у потпуности обрађене». Она, међутим, не доноси било какве евалуативне судове о узроцима «постојања баш таквих сличности и разлика», са аргументацијом да «је циљ студије било само утврђивање и навођење постојећих сличности и разлика».

Рукопис др Костић-Пахноглу је наставак студије коју је представила на Трећој конференцији Европског друштва за модерне грчке студије (Γ' Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών).

По мом мишљењу, потребно је допунити, посебно што се тиче анализе узрока о постојању разлика између грчких и српских бајки, као и разлика забележених на међународном АТ каталогу.

Тесалоники... 19/11/2021

Др Ставрула Маврогени, Ванредни професор
Универзитет Македонија, Тесалоники, Грчка